

HAVNE- SIKKER- HED

Indsigter og nationale
guidelines

Hvordan forebygges drukneulykker?

I 2022 afholdt Transportministeriet sammen med Danske Havne en havnesikkerhedskonference.

Herefter nedsatte den daværende transportminister en ekspertgruppe, hvis formål var at skabe opmærksomhed, samle viden og erfaringer samt komme med anbefalinger til, hvordan drukneulykker kan forebygges i danske havne.

Ekspertgruppen består af følgende medlemmer udover Transportministeriet, der varetager sekretariatsfunktionen:

- TrykFonden
- Rådet for Større Bade- og Vandsikkerhed
- Danske Beredskaber
- Foreningen for Lystbådehavne i Danmark (FLID)
- Danske Havne
- Kommunernes Landsforening (KL)
- By & Havn
- Rigspolitiet
- Københavns Politi
- Trafikstyrelsen

Ekspertgruppen for havnesikkerhed har holdt fem møder, hvilket nu har resulteret i følgende indsigter og nationale guidelines.

Indsigter

På baggrund af ekspertgruppens arbejde har TrygFonden fået udarbejdet tre rapporter, der blev offentliggjort i november 2023; en temarapport om fatale drukneulykker i havne, lystbådehavne og bykanaler, en rapport om nærdrukningshændelser og et observationsstudie om adfærd og demografi i de rekreative byrum nær Aalborg, Aarhus og Københavns Havn. Indsigterne fra de enkelte rapporter er samlet her.

Fatale ulykker

BAGGRUND I perioden 2001-2020 døde 1.185 personer som følge af en drukneulykke i Danmark, hvoraf 279 personer omkom i enten havne (130), lystbådehavne (133) eller bykanaler (16).

KØN Størstedelen af drukneulykker i havne, lystbådehavne og bykanaler i 2001-2020 forekom blandt mænd (91,4 pct.).

ALDER De fleste drukneulykker i 2001-2020 forekom blandt personer i alderen 45 år eller ældre.

STED Drukneulykker i havne og lystbådehavne forekom i perioden 2001-2020 i hele landet, men ulykkerne skete særligt i storbyerne København (32), Aarhus (14), Aalborg (9) samt Randers (10), Hirtshals (9), Esbjerg (7), Helsingør (7), Skagen (6) og Køge (6).

ÅRSTID Drukneulykker i havne, lystbådehavne og bykanaler forekom i løbet af hele året i perioden

2001- 2020, men i lystbådehavne skete drukneulykkerne særligt fra maj til august. Derimod skete drukneulykker i havne primært om vinteren og i foråret. Der var ikke forskel på drukneulykker i bykanaler på tværs af årstider i perioden.

FORUDGÅENDE AKTIVITETER I perioden 2001-2020 var der særligt mange drukneulykker forbundet med aktiviteten 'færdsel på havn' i havne (72), lystbådehavne (107) og i bykanaler (7). Dernæst var det 'transport', der var gået forud for drukneulykkerne i havne (24), mens det var 'øvrige aktiviteter' i lystbådehavne (16).

PÅVIRKNING AF ALKOHOL OG/ ELLER STOFFER I 2001-2020 var alkohol og/eller stoffer involveret i 54,8 pct. (153) af drukneulykkerne i havne, lystbådehavne eller bykanaler, og alkohol og/eller stoffer var dermed sandsynligvis medvirkende årsag til over halvdelen af drukneulykkerne i havne, lystbådehavne eller bykanaler.

Nærdrukningshændelser

I 2023 blev der gennemført en analyse af 269 selvindberettede nærdrukningshændelser, hvor en person var faldet i en havn, lystbådehavn, sø, å eller kanal, men kom sikkert op af vandet igen. Formålet var at indsamle viden om de særlige karakteristika, der findes omkring disse ulykker. Det fremgik af analysen, at en del uheld skyldes uhensigtsmæssig indretning af havnene, eksempelvis dårlig belægning eller manglende belysning/skiltning. Generelt om de 269 nærdrukningshændelser fremgik følgende:

60 pct.
af hændelserne involverede mænd.

<35 år
Hver 4. var under 35 år, da hændelsen skete.

72 pct.
af hændelserne skete ved en havnefront.

42 pct.
af hændelserne i havnene skete om sommeren.

68 pct.
faldt i vandet ved dagslys.

52 pct.
faldt i vandet mellem kl. 12-18.

61 pct.
var sammen med venner eller familie, da de faldt i vandet.

77 pct.
var ædru under hændelsen.

51 pct.
følte sig i livsfare, da de faldt i vandet.

53 pct.
reddede sig selv op af vandet.

Observationsstudie

Der blev ligeledes gennemført et observationsstudie på havnen i Aalborg, Aarhus og København. Studiet blev foretaget i december 2022 og juli 2023 og havde blandt andet til formål at skaffe viden om brugerne af havnen, deres aktiviteter og risikoadfærd. I forbindelse med studiet, blev der indsamlet viden fra mere end 1.000 voxpop-interviews. Følgende observationer kom ud af studiet:

Alene

Både i dag- og nattetimer ses flere mænd (64 pct.) end kvinder (36 pct.), som færdes alene på havnen.

33 pct.

fester ved vandet (siddet på en bar eller drikker medbragt alkohol).

57 pct.

har gået langs havnen i fuld eller påvirket tilstand (oftest mellem kl. 00-06).

43 pct.

tænker ikke over risikoen for at falde i vandet, når de færdes på havnen.

73 pct.

Hovedparten opholder sig på havnen i aften- og nattetimer.

12 pct.

går hjem langs havnen efter fester eller byture.

37 pct.

har gået alene langs havnen i fuld eller påvirket tilstand.

20 pct.

af mændene siger, at de har tisset ved en kajkant.

På baggrund af ekspertgruppens indsigter og efterfølgende arbejde defineres en havn i relation til havnesikkerhed som enten *En færge- eller lystbådehavn* eller *Et urbant område ved vand*.

Derudover er der identificeret **tre risikofaktorer**, hvor anbefalinger kan have en forebyggende virkning på antallet af drukneulykker:

- Adfærd
- Indretning
- Redningsudstyr

De nationale guidelines tager udgangspunkt i de tre risikofaktorer og retter sig mod **fire typer aktører**:

- Statslige myndigheder
- Færge- eller lystbådehavne/ kommunale myndigheder
- Brugere af færge- og lystbådehavne/ urbane områder ved vand
- Professionelle aktører i nattelivet nær færge- eller lystbådehavne/ urbane områder ved vand

Nationale gui

Statslige myndigheder

- Gennemsyn af relevante lovgivningsmæssige rammer ift. krav om redningsudstyr, sikkerhedsuddannelse, indretning af urbane områder ved vand m.m.
- Aktivt understøtter, at børn lærer at svømme allerede fra folkeskolealderen med særligt fokus på selvredning og livredning.
- På nationalt niveau bør erfaring med drukneulykker fra sundhedsvæsenet, beredskaberne og andre aktører kobles sammen, ligesom det er tilfældet med fx færdselsulykker.

Færge- eller lystbådehavne/ kommunale myndigheder med ansvar for urbane områder ved vand

Ekspertgruppen udarbejder et værktøj, der sætter fokus på de risici, der kan være på færge- eller lystbådehavne/ urbane områder ved vand, herunder i forhold til fx sikkerhedsudstyr og indretning. Værktøjet kan bruges af de enkelte havne og/eller kommuner som inspiration til, hvordan deres områder kan sikres på en måde, der er proportionel til de forhold, der specifikt gør sig gældende for området. I arbejdet vil ekspertgruppen tage udgangspunkt i eksisterende erfaringer og certificeringer, eksempelvis certificeringsordningen Sikker Havn hos FLID (Foreningen af Lystbådehavne i Danmark). Derudover opfordres den enkelte færge- eller lystbådehavn/ kommune til, i relevant omfang, at:

- Gennemgå deres havn/urbane område ved vand for risikozoner samt risikoadfærd fra baglandet (fx barområder), så risici ved færden på området mindskes mest muligt.

- Udveksl gode råd og erfaringer på tværs af havne og kommuner og del dem med relevante interessenter, fx TrygFonden og deres hjemmeside respektforvand.dk
- Kontakt FLID, TrygFonden, Rådet for Større Bade- og Vandsikkerhed og lignende organisationer for gode råd.
- Udarbejd gerne oplysningskampagner i forhold til ændring af uopmærksom/risikofyldt adfærd, såsom brugen af mobiltelefon, alkoholpåvirkning mv. på havne/ urbane områder ved vand.
- Udbred kendskab til følgende gode råd, se næste side.

delines

Brugere af færge- og lystbådehavne/urbane områder ved vand

- Orientér dig om redningsudstyr, inden du slår dig ned ved færge- eller lystbådehavne eller urbane områder ved vand.
- Gå ikke alene hjem langs vandet, og ophold dig ikke alene på færge- eller lystbådehavne/ved urbane områder ved vand om natten og i beruset tilstand.
- Vær opmærksom og undgå risikofyldt adfærd, såsom brugen af mobiltelefon, alkoholpåvirkning mv., når du færdes på færge- eller lystbådehavne/urbane områder ved vand.
- Lær dine børn og unge om risikoen ved at færdes på færge- eller lystbådehavne/urbane områder ved vand.
- Lær at svømme og træn selvrednings- og livredningsfærdigheder.

Professionelle aktører i nattelivet nær færge- eller lystbådehavne/urbane områder ved vand

- Vær opmærksom på folk, der opholder sig ved færge- eller lystbådehavne/urbane områder ved vand alene, og guide dem væk, hvis de er påvirkede eller på anden måde udviser en risikofyldt adfærd.
- Opsæt ikke borde, stole, bænke, toiletter og lignende langs vandet.

Ekspergruppen for havnesikkerhed fortsætter som en sparringsgruppe, der mødes én gang årligt i regi af Transportministeriet, og ekspertgruppens medlemmer fortsætter deres store arbejde på området.

Yderligere information

For yderligere information omkring de opnåede indsigter henvises til respektforvand.dk/havneanalyser